

Nota de premsa

9 de juliol de 2013

El Síndic proposa una renda de suficiència econòmica garantida per als infants en situació de pobresa

El síndic de greuges i l'adjunta per a la defensa dels drets dels infants presenten davant la comissió d'infància del Parlament de Catalunya el darrer informe sobre els drets de l'infant 2012.

- Les administracions públiques no han preservat les polítiques i les prestacions adreçades als infants, especialment als que es troben en una situació de vulnerabilitat.
- La disminució generalitzada de determinades prestacions (com ara ajuts menjador) o l'increment de determinades quotes d'accés a alguns serveis (escoles bressol, transport escolar, etc.) han agreujat les situacions de vulnerabilitat dels infants que viuen en entorns empobrits.
- El Síndic proposa, en els casos de pobresa, una renda de suficiència econòmica garantida.
- Es proposa que l'absència de recursos econòmics en famílies amb infants a càrrec sigui un criteri suficient per accedir a ajuts i a prestacions d'urgència social.
- S'alerta del risc, en l'àmbit de justícia juvenil, de devaluar la qualitat del sistema i l'èxit dels programes de reinserció individual.

L'Informe posa de manifest situacions de vulneració dels drets dels infants a Catalunya, especialment agreujades per la precarietat econòmica de les famílies a causa de la crisi i per les polítiques d'austeritat de les administracions públiques, que han suposat no només una manca d'increment de les prestacions i dels serveis per fer front a aquestes situacions, sinó un retrocés en alguns casos. Aquestes mancances han afectat drets tan importants com el dret a un nivell de vida adequat, el dret a l'educació, el dret al lleure, a més de no contribuir a la lluita contra la pobresa infantil.

1. Reduccions pressupostàries en l'àmbit d'infància

La majoria de les prestacions adreçades a la infància, com ara la prestació econòmica de caràcter universal per infant a càrrec i la renda mínima d'inserció o bé han quedat suspeses o bé s'han vist reduïdes de manera significativa. Diversos municipis han tancat serveis adreçats al suport de pares i mares, com ara els espais familiars.

Les reduccions pressupostàries en l'àmbit de l'ensenyament, poden posar en perill el dret a l'educació en condicions de qualitat i la igualtat d'oportunitats, especialment en el cas de la reducció de recursos econòmics als centres amb una composició social menys afavorida i amb més concentració de necessitats educatives específiques. Aquestes mesures també han afectat el dret al ple desenvolupament dels infants que pateixen alguna discapacitat en l'àmbit escolar. Igualment, els últims anys s'ha anat reduint el finançament dels ajuts de menjador escolar i, sobretot, no s'ha condicionat la inversió a les necessitats socials i econòmiques existents.

En l'Informe el Síndic exigeix a l'Administració que aquest ajut es concedeixi a les famílies que ho necessitin i no es condicioni al nombre de famílies que tenen una situació econòmica més precària, ni a la partida pressupostària prevista.

2. Pobresa infantil

Aquestes actuacions són especialment greus en entorns d'infants en situació de pobresa. En cinc anys la pobresa infantil a Catalunya ha passat del 21% al 26,3% com a conseqüència de la crisi econòmica que ens afecta des de 2007 i de manera creixent. En aquest context, el Síndic de Greuges alerta que les administracions públiques no han fixat criteris clars ni efectius per evitar que l'austeritat i la contenció pressupostària provoquessin un retrocés en les prestacions i els serveis adreçats als infants en situació de pobresa.

Per aquest motiu, el Síndic ha advertit en diverses ocasions a les administracions públiques competents de l'error de reduir, totalment o parcial, determinades partides pressupostàries de prestacions i serveis adreçats als infants, sense discriminar favorablement els infants amb més privacions econòmiques i les seves famílies.

Davant d'aquest escenari, el Síndic proposa, per als casos de pobresa, una renda de suficiència econòmica garantida per als infants, en desplegament de l'article 24.3 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya de l'any 2006, i de crear una prestació específica condicionada a la renda per garantir que les famílies amb infants que no disposen dels ingressos necessaris per satisfer les necessitats essencials puguin disposar d'ingressos equivalents a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya corregit.

3. Infants privats de l'entorn familiar

Amb relació als infants i adolescents tutelats per l'Administració també es detecten algunes disfuncions que poden vulnerar-ne els drets, com ara

l'estada en recursos residencials o d'acolliment no adequats per a les seves característiques i necessitats d'atenció. Aquestes situacions es produeixen, sobretot, per la manca del recurs proposat, que molt sovint és la manca de famílies acollidores alienes. Després de quasi vint anys del desenvolupament de les polítiques per proveir famílies acollidores alienes, la seva disponibilitat hauria de ser molt superior, a partir de la difusió d'aquesta necessitat (hi ha un gran desconeixement per part de la ciutadania), la sensibilització, la promoció, l'acompanyament de les existents, etc; actuacions que no s'han dut a terme.

També es detecten situacions en què els infants i adolescents no reben una atenció adequada a les seves necessitats específiques, com ara en el cas d'adolescents amb trastorns de la conducta, bé per les insuficiències en l'atenció a la salut mental, bé per la manca de recursos residencials adequats per a aquestes necessitats.

També cal cridar l'atenció sobre una situació d'extrema vulneració com és l'excessiu lapsus de temps en què nois i noies adolescents estan escapolits del recurs de protecció, situació que hauria de donar lloc a l'adopció de mesures urgents per a la localització i la protecció dels menors, actuació que les administracions implicades no duen a terme amb la urgència adequada, la qual cosa pot posar en perill la seva integritat física i psíquica.

4. Justícia juvenil

Un dels altres elements que cal destacar de l'Informe sobre els drets de l'infant 2012 és el que fa referència al sistema de justícia juvenil a Catalunya. En el marc de la contenció del dèficit públic, l'any 2012 s'han reduït el nombre de places del centre educatiu Montilivi, s'ha prescindit del pis d'inserció i s'han suprimit totes les unitats del centre Til·lers, exceptuant-ne la unitat terapèutica. Aquestes decisions poden anar en detriment del model de justícia juvenil a Catalunya, fins ara de gran qualitat i referència, basat en la reinserció i la recuperació dels adolescents en conflicte amb la llei.

Per aquesta raó, el Síndic va demanar la suspensió d'aquestes decisions, mentre no es pugui fer efectiva la creació de nous centres o la realització de les millores necessàries i mentre no s'ampliï la capacitat dels centres on no està previst el tancament. Tanmateix, aquesta recomanació no ha estat complerta i el Síndic està avaluant l'impacte que això pot tenir en els drets dels infants.

En aquest context, el Síndic considera del tot necessari mantenir l'impuls dels programes de medi obert i de mediació per prevenir la reincidència, garantir la individualització en el tractament i prevenir la massificació.